

Rapport

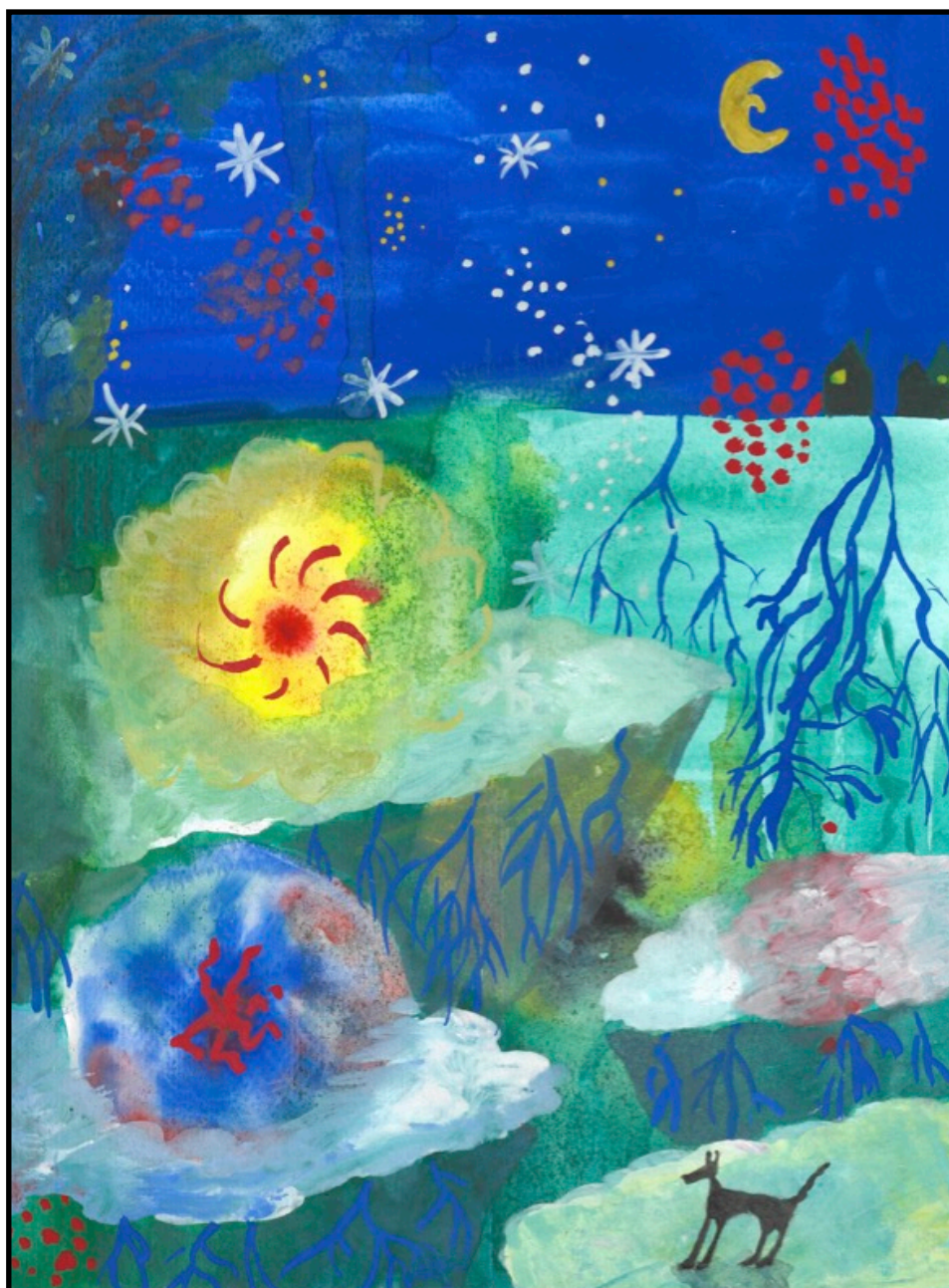
Om KUV projektet

Syng for alverdens urolige hjerter

UDVIKLING AF VOKALE ARRANGEMENTER AF NYERE, DANSKE SALMER

Af adjunkt Malene Rigtrup, april 2023

 Det Jyske
Musikkonservatorium
The Royal Academy
of Music

Indholdsfortegnelse

Formål og baggrund	3
Projektets opbygning	3
Research:	4
- <i>Egen research</i>	4
- <i>Foredrag</i>	4
- <i>Sparring og samtale med Anne Odgård Eyermann og Marianne Søgaard: Hvad er en salme?</i>	6
Udgivelsen <i>Syng for alverdens urolige hjerter</i> :	7
- <i>Udvælgelse af salmer</i>	7
- <i>Kort om de udvalgte salmer</i>	7
- <i>Kontrakt med forlaget Eksistensen</i>	8
Arrangementsprocessen:	9
- <i>Arrangementstyper og målgrupper</i>	9
- <i>Musikalske parametre, rammesætning og virkemidler</i>	10
- <i>Eksempler på brug af de musikalske parametre:</i>	10
- <i>Altid allerede elsket</i>	12
- <i>Syng for alverdens urolige hjerter</i>	12
- <i>At vågne op og være til</i>	14
Dokumentation	15
Konklusion og perspektiver	16
- <i>Samarbejdspartnere</i>	16
- <i>Udgivelsen Syng for alverdens urolige hjerter</i>	16
- <i>Udvikling af projektet fremover</i>	16
Litteraturliste	17

Tegning forside: Aya Lehn

Formål og baggrund

Det kunstneriske udviklingsprojekt (KUV) *Udvikling af vokale arrangementer af nyere, danske salmer* har haft til formål at skabe 12 vokale arrangementer af nyere, danske salmer skrevet af nutidige salmedigtere/-komponister. Jeg har ønsket at undersøge området imellem "rytmiske" og "klassiske" salmer med fokus på arrangementsteknikker, virkemidler og klangdannelse baseret på en research af salmetraditionen i Danmark.

I kirkelig sammenhæng synes der at være en skarp opdeling imellem den traditionelle, "klassiske musik" og den "rytmiske musik" - ikke mindst ift. salmesangen og de klanglige og kompositoriske idealer. I de senere år har en række danske salmedigtere/-komponister gjort sig bemærket ved at skrive salmer, der bevæger imellem det klassiske og rytmiske udtryk - både hvad angår stil, arrangement og klang, med en mere ligefrem og neutral karakter. Det har været min ambition at forsøge at skabe nogle vokale arrangementer, der kan appellere bredt til såvel "rytmiske" som "klassiske" sangere, korledere og (kirke)musikere. Mit fokus har hovedsageligt været på det musikalske udtryk og dertil tekst, og rapporten indeholder derfor ikke nogen redegørelse for salmernes kirkelige indhold.

Projektets opbygning

Efterår 2021:

Research

Foredrag:

(Arrangeret af mig med indbudt publikum)

- *Den danske salmetradition i et historisk perspektiv* v. Kristian Krogsøe/Johannes Konstantin Neergaard
- *Komposition og arrangement af nyere, danske salmer* v. Carsten Seyer-Hansen og Janne Mark

Sparring og samtale med Anne Odgaard Eyermann og Marianne Søgaard

Efterår 2022

Udvælgelse af salmer til nodeudgivelse

Kontakt til forlag

Påbegyndelse af udarbejdelse af arrangementer

Forår 2023

Udarbejdelse af arrangementer

Opsætning og korrekturlæsning

Udarbejdelse af rapport

Udgivelse af nodebogen *Syng for alverdens urolige hjerter* (april 2023)

Research

Egen research

Grundet en reduktion i bevillingen af timer til projektet har jeg været nødt til at begrænse mig ift. research, da hoveddelen af projektet har været selve udarbejdelsen af mine egne arrangementer. Jeg henviser i min litteraturliste til diverse relevante artikler og bøger, som jeg har anvendt, men det største fokus har været på research af selve musikken - at få størst muligt repertoirekendskab ift. salmer generelt. Derfor har den traditionelle *Den danske salmebog* og de to nyere *100 salmer* og *Kirkesangbogen* samt *Højskolesangbogen* været essentielle grundbøger, og dertil har jeg suppleret med viden om andre salmer (se endvidere afsnittet *Udvælgelse af salmer* s.7).

Foredrag

Som en del af min research arrangerede jeg to foredrag med såvel interne som eksterne oplægsholdere (se plakat næste side). Foredragene var åbne for studerende og undervisere internt på DJM, men interesserede udefra var også inviteret - f.eks. organister og korledere i Aarhus og omegn. Foredragsholderne havde jeg valgt udfra, at de kom fra forskellige musikalske traditioner i folkekirken, og da denne diversitet også var repræsenteret blandt tilhørerne, gav det anledning til nogle spændende diskussioner omkring salmernes tradition og fornyelse.

Projektets problemstilling omkring den skarpe opdeling imellem den rytmiske og klassiske lejr kom især til udtryk til det, i øvrigt meget velbesøgte, foredrag med Kristian Krogsøe og Johannes Konstantin Neergaard: *Den danske salmetradition i et historisk perspektiv*. Det blev problematiseret, om man overhovedet kunne skabe nogle arrangementer, der genremæssigt findes et sted imellem rytmisk og klassisk stil - om det i så fald ville blive for neutralt og ligegyldigt. En anden spændende diskussion gik på det akkompagnerende instrument i kirken, nemlig orgelet, der har sine begrænsninger ift. akkompagnement af mere rytmiske salmer - om klaveret og andre instrumenter bør, og kan, erstatte dette? Herefter fulgte en en større, og mere følelsesladet, diskussion om tradition og fornyelse af folkekirken. Udgangspunktet havde været en historisk gennemgang af salmetraditionen i Danmark, og denne afslutning var måske en naturlig udvikling for foredragets to oplæg.

Det andet foredrag, *Komposition og arrangement af nyere, danske salmer* med Carsten Seyer-Hansen og Janne Mark var et mere praksisnært foredrag med mange konkrete eksempler på salmer og arrangementer, som vi sang og lyttede til. Det var især foredragsholderens egne kompositioner og arrangementer, der blev inddraget, og det var et fint og respektfuldt møde imellem to meget forskellige komponister, der både havde en åbenhed og stor erfaring med tværstilistisk kirkelig musik. Desværre fandt dette foredrag sted umiddelbart før endnu en corona nedlukning, så det var knapt så velbesøgt som det første foredrag.

Den danske salmetradition

Foredrag ifm. FOKU-projektet af Malene Rigtrup:

Udvikling af vokal-arrangementer af nyere danske salmer

Den danske salmetradition i et historisk perspektiv

Kristian Krogsøe og Johannes Konstantin Neergaard

Mandag d.8.nov. 2021 kl.16.30-19.30 (Kammermusiksalen, Det Jyske Musikkonservatorium)

Kristian Krogsøe giver et overblik over det klassiske melodistof til Den Danske Salmebog - fra sporene af gregoriansk sang via reformationstiden og dansk guldalder til Thomas Laubs reformer i begyndelsen af det 20. århundrede og de virkninger, denne har haft på salmekomponisterne frem til vor tid.

Johannes Konstantin Neergaard tager fat i begreber som sound, genretaditioner, krop og rum og spørger polemisk om den danske folkekirkes musiktradition i sig selv er blevet mere hellig end den religion, den er udsprunget af.

Tilmelding
mar@musikkons.dk
Senest 1.nov.2021

Det Jyske
Musikkonservatorium
The Royal Academy
of Music

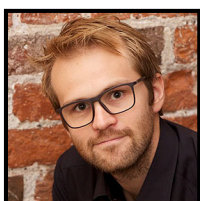
Komposition og arrangement af nyere, danske salmer

Carsten Seyer-Hansen og Janne Mark

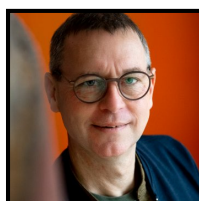
Onsdag d.1.dec. 2021 kl.14.30-17.30 (Lok.224, Det Jyske Musikkonservatorium)

*Carsten Seyer-Hansen tager udgangspunkt i sine egne arr. af klassiske salmer, deriblandt Salmesuite, som hans vokalgruppe Concert Clemens har indspillet i samarbejde med Marilyn Mazur, Jakob Buchanan og Michael Bladt. Se teaser her:
<https://www.youtube.com/watch?v=zSXbUcDdBi4>.*

Janne Mark fortæller om sin egen skriveproces som salmedigter, både som tekstforfatter og komponist. Herunder salmer som brobyggere med sprækker i tekster og melodier, der byder velkommen med intentionen om at tilbyde et værested for de mange (kirkefremmede lige så vel som kirkevante). Hun kommer desuden ind på sin rolle som rytmisk kirkemusiker i Brorsons Kirke i København.

Kristian Krogsøe
Domorganist, Aarhus
Domkirke og
underviser DJM.

**Johannes
Konstantin
Neergaard**
Leder af spillestedet
Kedelhuset og en
del af af Forum For
Rytme i Kirken.

Carsten Seyer-Hansen
Kantor ved Københavns
Domkirke og leder af
Københavns Drengekor.
Lektor i klassisk
korledelse, DJM.

Janne Mark
Komponist og
salmedigter, bl.a. i regi af
sin rolle som kirkemusiker
i Brorsons Kirke, Kbh. Har
udgivet flere album i eget
navn.

Sparring og samtale med Anne Odgaard Eyermann og Marianne Søgaard

Hvad er en salme?

Denne samtale fandt sted i projektets spæde start (efteråret 2021) og havde derfor til formål at give mig en masse inspiration fra to stærke profiler indenfor salme-/fællessangstraditionen i Danmark. Anne Odgaard Eyermann er selv komponist og kirkemusiker, og hun sad bl.a i udvalget for den 19. udgave af Højskolesangbogen (2020). Marianne Søgaard har skrevet en lang række sange og salmer, der allerede er en del af den danske sangskat, bl.a. *Skybrud* (med Dy Plambeck) og *Hold Håbet op*. De to gav mig en masse navne, artikler og inspiration i det hele taget, som jeg kunne arbejde videre med. En af deres hovedpointer var, at en salmes andægtighed og højtidelighed sagtens kunne være en sansebeskrivelse af naturen skrevet af en komponist såsom f.eks. Teitur eller Anne Linnet, og at salmerne dermed kunne synges udenfor kirkerummet af de "kirkefremmede". At musikken og lyrikken om Gud netop derfor kan ramme noget i vores tid i et inviterende rum, som folk kan identificere sig med. For hvad er en salme? Dette diskuterer Anne Odgaard Eyermann og Marianne Søgaard også i deres fælles artikel *Nye sange kan udvide trosrummet* (2022. www.kfpt.dk):

"..sange som har potentiale for alle, der længes efter at synge om tro og eksistens i et poetisk sprog, der tager udgangspunkt i det levede, sansede liv for dernæst at kunne tydes ind i en kristen tilværelsestolkning.." Og endvidere: *"..et repertoire, der bevæger sig på kanten af salmen, og som giver plads til den tro, der tøver og træder et skridt tilbage, når gudsbegrebet bliver for eksPLICIT"*.

I samme artikel introduceres begrebet "den lille tro", der ikke skal forstås som en mindreværdig "ukristelig" tro, men en trosretning, der:

"..har svært ved at tage de mest dogmatiske og uforståelige ord i munden af frygt for uforvarende at komme til at abonnere på en teologi, som den lille tro ikke kan bære. Det er en tro, der hurtigt føler sig klistret til, når Gud, Jesus og Helligånden i sang efterfølges af et "Halleluja" med lukkede øjne og hænderne vajende i vejret. Til gengæld er den lille tro åben over for det uforklarlige i tilværelsen, og den tager udgangspunkt i det, vi møder og sanser i vores liv, som derefter placeres i en kristen livstydning".

Netop her findes måske, hvad dette FOKU projekt også søger - at der musikalsk og tekstligt findes et ståsted "i midten", hvor vi hverken taler om de "rigtige" gamle salmer eller om de nye "poppede" salmer, men om musik, der formidler "den lille tro" i et neutralt og alment menneskeligt musikalsk udtryk og sprog. Dog er det vigtigt at påpege, at salmer generelt ikke skal "udkonkurrere" hinanden, men at alle salmer, uanset tradition, samlet kan være en del af kirkens rum i en accept af, at folks tro og musikalske præferencer er forskellige.

Udgivelsen *Syng for alverdens urolige hjerter*

Udvælgelse af salmer

I min research af det allerede eksisterende danske salmerepertoire, som tidligere beskrevet, fik jeg også inputs fra udvalgte organister og kirkemusikere med indgående kendskab til genren. Jeg fik tilsendt mange nyere salmer, og det gav indtryk af, *hvor* mange nyere salmer, der faktisk er skrevet - og som ikke er med i de gængse salmebøger. Jeg ledte efter salmer med et musikalsk udtryk, der hverken var *for* rytmiske med f.eks. mange synkoperinger og akkordrundgange, og hvor sproget var poetisk og dybt fremfor ligefremt/fladt. Omvendt skulle de heller ikke være *for* traditionelle og dogmatiske, heller ikke sprogligt.

Jeg udvalgte følgende salmer:

Syng for alverdens urolige hjerter (Janne Mark, 2010/2016)

Svimlende skønhed (Ida Auken 2020/Mads Granum 2020)

At vågne op og være til (Lisbeth Smedegaard Andersen, 2021/Hans Dammeyer, 2021)

Som baglæns afspilning af sne (Nikolaj Paakjær, 2016)

Altid allerede elsket (Janne Mark, 2018/2020)

Verden er ikke den samme som før (Malene Rigtrup, 2020/2022)

Salmedigterne Iben Krogsdal og Simon Grotrian er ikke repræsenteret blandt de udvalgte salmer, hvilket jeg ikke er tilfreds med ift. deres store aftryk på genren i vores tid, men jeg kunne ikke finde melodier til deres tekster, der egnede sig til netop dette projekt. Pånær *Som baglæns afspilning af sne* er ingen af de udvalgte salmer med i *Den danske salmebog*, *Højskolesangbogen*, *100 salmer* eller *Kirkesangbogen*, hvilket dog ikke har været et bevidst valg.

Kort om de udvalgte salmer

Syng for alverdens urolige hjerter og ***Altid allerede elsket*** (Janne Mark) er salmer, som jeg har kendt længe, og som har været med til at spore mig ind på arbejdet med salmer i det hele taget. Begge melodier er pentatone og har et meget enkelt og meditativt sprog, såvel tekstligt som musikalsk, hvilket i øvrigt er et særkende for de fleste af Janne Marks salmer. De egner sig særdeles godt til arbejdet med genre-neutral musik.

Svimlende skønhed (Ida Auken/Mads Granum) er skrevet på en tekst af Ida Auken, da hun var sygemeldt med stress og var ved at vende tilbage til livet igen med alle de sansninger, det gav. Mads Granums melodi og harmonik understøtter dette med meget iørefaldende melodilinjer og akkorder med en optimisme og glæde, som ville være et godt supplement til nodebogens mere melankolske salmer.

At vågne op og være til (Lisbeth Smedegaard Andersen/Hans Dammeyer) var en del af en række salmer, som Hans Dammeyer sendte til mig. Jeg valgte denne salme, da den havde en underliggende folketone, som egnede sig rigtig godt til projektets formål om mødet imellem rytmisk og klassisk musik. Lisbeth Smedegaard Andersen har forfattet en meget fin tekst om at finde taknemmelighed i livet for "de allermindste ting", og teksten har en optimisme og "udadvendthed" i sig, ligesom *Svimlende skønhed*.

Som baglæns afspilning af sne (Nikolaj Paakjær) er, som sagt, med i *Kirkesangbogen* og er både tekstligt og kompositorisk en lille perle, der med sine kun tre vers formår at trække lytteren ind et poetisk billedsprog om afsked og død. Jeg havde oprindeligt ikke denne salme med, da den er arrangeret for kor før, bl.a for DR-pigekoret, men jeg tænkte alligevel, at den godt kunne tilføres noget nyt kor-mæssigt, da den rammer præcis ned i kategorien om at være genre-mæssigt neutral.

Verden er ikke den samme som før (Malene Rigtrup) er en salme, som jeg påbegyndte i nedlukningen ifm. pandemien i 2020, og som jeg færdiggjorde i 2022 til dette projekt. Jeg har ikke skrevet salmer før, så derfor har jeg sparret med Janne Mark om både tekst og musik. Jeg har selvfølgelig haft store overvejelser om, om min egen (debut)salme kunne "bære" at være med i nodeudgivelsen, men da både Janne Mark og forlaget Eksistensen har bakket op omkring den,

besluttede jeg at tage den med, da den med sin lidt nordiske jazz-agtige folketone, egnede sig rigtig godt.

Kontrakt med forlaget *Eksistensen*

Jeg har tidligere været tilknyttet en udgivelse på forlaget *Eksistensen* (Janne Mark: *Kontinent*. 2022), der udgiver bøger indenfor områderne tro, eksistens, kristendom, etik og filosofi. Jeg præsenterede ideen om dette projekt i efteråret 2022 for redaktør Niels Roesgaard Mose med de allerede valgte salmer, og han sagde ja til et samarbejde. Dog med den betingelse, at forlaget ikke kunne betale rettighedsindehaverne og mig, men at de kunne stå for opsætning, trykning og distribution. Jeg kontaktede derfor alle rettighedsindehaverne, der alle sagde ok, på nær komponist og tekstforfatter til en enkelt titel, hvorfor jeg fik *Som baglæns afspilning af sne* (Nikolaj Paakjær) med i stedet for.

Jeg har fået frie hænder til udarbejdelsen af arrangementerne, og der har således ikke været en redaktør indover kunstneriske beslutninger i forhold til disse. Udgivelsen fik titlen *Syng for alverdens urolige hjerter* (efter salmen af Janne Mark), og udgivelsesdatoen blev sat til d.9. marts 2023. På grund af forskellige praktiske forhold blev denne dato ændret til d.5.april 2023.

Arrangementsprocessen

Arrangementstyper og målgrupper

Hver af de seks salmer er arrangeret for henholdsvis SATB (a cappella) og SSA (med akkompagnement). Hvor SATB (a cappella)-udgaven henvender sig til kor og vokalgrupper på et videregående niveau, f.eks. i et kantori, er målgruppen for SSA med akkompagnement (udgaven med lige stemmer) de mange kirkekor rundt omkring i kirker, hvor niveauet ofte er mere elementært. Disse satser er tilmed lavet således, at man kan tage en stemme af, hvis koret f.eks. kun kan synge to-stemmigt. Fælles for begge arrangementstyper er, at jeg har forsøgt at lave dem til "brugsarrangementer" forstået på den måde, at de er forholdsvis nemme og overskuelige at gå til i såvel længde, sværhedsgrad og variationer. Jeg kunne godt have udfoldet salmerne til nogle større "værker" med mange flere stemmer, hvilket også havde været interessant, men det har således ikke været hensigten. Jeg har dertil forsøgt at indfange salmernes udtryk i en overskuelig længde, så de er "lige til at gå til" i.f.t. mange kirkekors udskiftelige repertoire.

Forordet til udgivelsen beskriver meget godt min rammesætning ang. målgrupper:

*Denne nodebog, **Syng for alverdens urolige hjerter**, udspringer af mit kunstneriske udviklingsprojekt "Vokale arrangementer af nyere, danske salmer på Det Jyske" Musikkonservatorium. Projektet har haft til formål at undersøge grænselandet imellem "rytmiske" og "klassiske" salmer ved at skabe en række kor-arrangementer af salmer skrevet af nutidige tekstforfattere og komponister.*

Bogen indeholder 6 salmer, der er nøje udvalgt efter, at de kan appellere stilistisk bredt. Hver salme er arrangeret for både SATB, a cappella og SSA med akkompagnement. Arrangementerne er "brugs-arrangementer" forstået på den måde, at de er overskuelige at gå til i såvel længde og sværhedsgrad som i ambitus og variationer og derfor kan være en del af kirkekorenes udskiftlige repertoire. I de fleste af SSA-arrangementerne er der endvidere henvisning til hvordan, at en af stemmerne kan udelades, så satsen bliver to-stemmig. Det er hensigten, at arrangementerne klangligt og fraseringsmæssigt kan udføres i grænselandet imellem et "klassisk" og "rytmisk" udtryk, men de kan naturligvis drejes i den stilistiske retning, som korlederen ønsker.

En dybfølt tak til Janne Mark, Lisbeth Smedegaard Andersen, Hans Dammeyer, Nikolaj Paakjær, Ida Auken og Mads Granum for deres generøse bidrag ved at stille deres salmer til rådighed.

En særlig tak til Janne Mark og Hans Dammeyer for inspiration og for at spore mig ind på fordybelsen i salmer som en del af mit musikalske ståsted.

Det er mit håb, at bogen vil inspirere bredt på tværs af genrer og traditioner og bruges i.f.m. såvel kirkelige handlinger som i hverdagslivet i (kirke)korene rundt omkring i Danmark.

*Malene Rigtrup
Aarhus, jan.2023*

Musikalske parametre, rammesætning og virkemidler

Som arrangør arbejder jeg meget intuitivt og "kompositorisk", d.v.s., at mine vigtigste pejlemærker altid er "mavefornemmelse" og intuition, og det handler først og fremmest om at gå ind i det rum. Alligevel har jeg opstillet en række musikalske parametre som rammesætning for arrangementerne ift. mit formål om at ramme en genreneutral stil imellem klassisk og rytmisk musik.

- **Overskuelighed** (såvel layoutmæssigt som musikalsk)
- **Ambitus** (tonearter fastsættes efter hvor det er "naturligt"/umiddelbart at synge)
- **Vertikal og horisontal forståelse af musikken** (undgå "vertikale" underdelinger/groove fornemmelse og i stedet arbejde med "horisontale" melodiske linjer som rytmisk drive)
- **Ændring af harmonik** (hvis originalens harmonik er for jazzet/poppet kan den nedtones/udelukkes)
- **"Neutralt" udgangspunkt** (Arrangementerne kan udføres "rytmisk", "klassisk" eller neutralt ind i den tradition og æstetik, som korlederen er rundet af).
- **Rigtigt/forkert** (Der er ikke rigtigt/forkert i.f.t. "regler" om hvordan en salme skal lyde eller arrangeres)
- **Tilføjelse af kontraststykker** (Som variation kan der tilføres kontraststykker i form af mellemspil, intro, outro (etc.))

Eksempler på brug af de musikalske parametre

Altid allerede elsket (SATB a cappella)

Vertikal og horisontal forståelse af musikken

Jeg har i denne salme forsøgt at skabe et rytmisk drive, der er baseret på underdelinger (vertikalt udtryk), men som udføres legato som modvægt - her i introen hele tiden minimalistisk kredsende omkring tonen b med en "ekko-effekt" kombineret med melodiske fraser fra originalindspilningens intro med Janne Mark (spillet af trompetisten Arve Henriksen).

The image shows a musical score for SATB a cappella. It consists of four staves: Soprano, Alto, Tenor, and Bass. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The score is marked with 'legato' and dynamic markings 'mp' and 'p'. The Soprano part starts with an 'Intro' box and has the lyrics 'Du du du du..'. The Alto part has the lyrics 'Dudu dudu du du du du du..'. The Tenor part has the lyrics 'Dudu dudu du du dudu du du du du..'. The Bass part has the lyrics 'Dudu dudu du du du du du..'. The music is characterized by a rhythmic drive with eighth notes and a minimalist melodic line.

Denne minimalistiske ekko-effekt som rytmisk drive bruges også i outroen, her med ordet "elsket" som er et centralt ord for salmen kombineret med temaet fra introen.

37 *mp*

S. an-dre, som du har rakt dig selv til alt liv på jor-den, hvor vi er al-tid al-le - re-de el-sket

A. an-dre, som du har rakt dig selv til alt liv på jor-den, hvor vi er al-tid al-le re-de el-sket

T. an - dre_ som du har rakt dig selv til alt liv på jor-den, hvor vi er al-tid al-le - re-de el-sket

B. an - dre_ som du har rakt dig selv til alt liv på jor-den hvor vi er al-tid al-le - re-de el -

42 **Outro** *p*

S. el - sket. El - sket el - sket el - sket

A. el - sket. Du du du du du..

T. el - sket. El - sket. el - sket. el - sket.

B. sket el - sket. El - sket el - sket el -

Syng for alverdens urolige hjerter (SATB a cappella)

Tilføjelse af kontraststykker, Neutralt udgangspunkt og Rigtigt/forkert

Det følgende kontraststykke (Ml.stk.) har jeg frit komponeret. Udgangspunktet var salmens melodi (sopran t.17-18, t.23-24 og t.27-28), hvorfra jeg har forsøgt at skabe nogle melodiske fraser med en fremdrift, hvor stemmerne fletter sig ud og ind ad hinanden. Til slut (t.25-28) mødes alle stemmerne i en central frase i salmen, såvel musikalsk som tekstligt. Det er hensigten, at fraserne skal "bæres" som en klassisk sanger ville gøre det, men udgangspunktet er neutralt og til fri fortolkning.

Jeg har med vilje ikke analyseret det harmoniske grundlag her, men i stedet ladet "tilfældigheder" skabe musikken ved at improvisere fraserne frem, og dernæst kombineret stemmerne og rettet til. Man kan indvende, at springet i t.19-20 (alt-stemmen) eller t.20-21 (bas-stemmen) ikke er specielt sangbart eller er "rigtig" stemmeføring, men her har jeg valgt at gå med musikken samlede udtryk. Det var en udfordring kun at forholde sig til fire stemmer, da dette mellemstykke sagtens kunne udbygges med yderligere 4 stemmer og dermed gøres mere fyldigt og spektakulært.

17 **Ml.stk.**

S. *mp* Syng for al-ver-dens u-ro-li-ge hjer-ter, *mf* syng for al-ver-den syng for al-ver-dens

A. *mp* Syng for al-ver-dens hjer-ter *mf* syng for al-ver-dens u-

T. *mp* Syng *mf* syng for al-ver-den syng u-

B. *mp* Syng for al-ver-den *mf* syng for al-ver-den syng

22

S. *mp* syng så de fal-der til ro *p* så de fal-der til ro

A. *mp* ro-li-ge hjer-ter syng så de fal-der til ro *p* fal-der til ro fal-der til ro fal-der til ro

T. *mp* ro-li-ge hjer-ter syng så de fal-der til ro *p* fal-der til ro fal-der til ro fal-der til ro

B. *mp* syng så de fal-der til ro *p* fal-der til ro

Salmen slutter i t.44 med frasen “med din velsignede ro”, og selvom arrangementet også kunnet have sluttet her med det anførte *diminuendo*, har jeg valgt at udbygge frasen og efterlade lytteren med endnu mere “ro” med de tre sidste takter. Jeg syntes ikke, at salmen skulle tilbage og slutte på tonika (Am) og heller ikke på G-dur som i t.44, så derfor valgte jeg at gå tilbage til F-dur (subdominantparallel) med gentagende toner for at understrege roen.

43

S. med din vel-sig - ne - de ro. ro ro.

A. med din vel-sig - ne - de ro ro ro ro.

T. med din-vel-sig - ne - de ro ro ro ro.

B. med din vel-sig - ne - de ro ro ro ro.

Ambitus

Som man kan se på de ovenstående eksempler er ambitus meget i midterlejet, så satserne kan udføres af forskellige stemmetyper og tilstræber en naturlig og umiddelbar klang. Havde jeg arrangeret med for mange høje toner, ville mange rytmiske sangere føle sig ekskluderet. Omvendt skal der også lidt højde på for at opnå en vis klang kormæssigt.

Jeg valgte i det følgende arrangement for SSA at transponere en halv tone op, da arrangementet bl.a. er tænkt for unge stemmer, der vil klinge bedre i denne toneart. Jeg kunne også have valgt denne toneart til SATB-udgaven, men her ville jeg gerne have den dybere voicing. Bemærk i øvrigt at SSA-satsen kun er to-stemmig i vers 1, da melodien er så stærk, at den sagtens kan stå alene. Senere udvikler arrangementet sig til tre stemmer.

Syng for alverdens urolige hjerter (SSA med akkompagnement)

Vers 1

mp Bbm Ab/C D \flat Ebm G \flat D \flat Cm¹¹ F \flat /C Bbm Ab/C

Sopran

Syng for al-ver-dens u - ro - li-ge hjer-ter, syng så de fal-der til ro syng kær-ligt om at for

6 D \flat Ebm G \flat D \flat F(sus4) F D \flat Ab Ebm Bbm

S. so-ning er he-ling, syng om at mis-te og få. Lad et mær-ke stå, læg et spor ud at gå

A. Lad et mær-ke stå, læg et spor ud at gå

11 G \flat Ebm Ab F/A Bbm Ab/C D \flat Eb Ebm Fm G \flat Ab

S. ska-ber, syng jor - den til ro. Din sang for al-ver-dens u - ro - li-ge hjer-ter ly-der i alt li-ge nu.

A. ska-ber, syng jor - den til ro. ly-der i alt li-ge nu.

At vågne op og være til (SATB a cappella)

Overskuelighed, ændring af harmonik og tilføjelse af kontraststykker

Salmen har et strejf af folketone over sig, og selvom komponisten har et fyldigt harmonisk oplæg med mange jazzede akkorder, har jeg i mit arrangement valgt at centrere harmonikken omkring en drone-agtig fornemmelse. Vers 1 er endda unisont.

Vers 1

mp

Bas

(evt.solist) At våg - ne op og væ - re til når na - ten bli'r til dag, at hø - re ha - vet lang - vejs fra de

7

ru - len - de bøl - ge - slag, der tæl - ler ned og slet - ter spor på vin - ger af må - ge -

12

skrig, at få end - nu en gud - skabt dag at væ - re og el - ske

For at adskille salmens fire vers har jeg komponeret et mellemstykke - også med folketone inspiration. For at skabe overskuelighed har jeg brugt det samme mellemstykke (introduceret i Ml.stk 1 og udbygget i Ml.stk.2 og Outro). Eneste forskel på Ml.stk. 2 og Outro er vokalen, der synges på. Havde jeg arrangeret salmen i en anden sammenhæng, ville det være oplagt at udbygge disse mere, men her har mit parameter omkring *Overskuelighed* i.f.t. målgruppe spillet ind - det skal være nemt at lære.

Ml.stk. 1

p

S.

Ih

A.

Ih

T.

Ih

B.

Ih

Ml.stk. 2

35

mp

S.

(ih) ih ih (ih)

A.

(ih) ih ih (ih)

T.

Ih (ih)

B.

Ih ih (ih)

Outro

72

mp

S.

(ah) Ah ah (ah)

A.

(ah) ah ah (ah)

T.

Ah (ah)

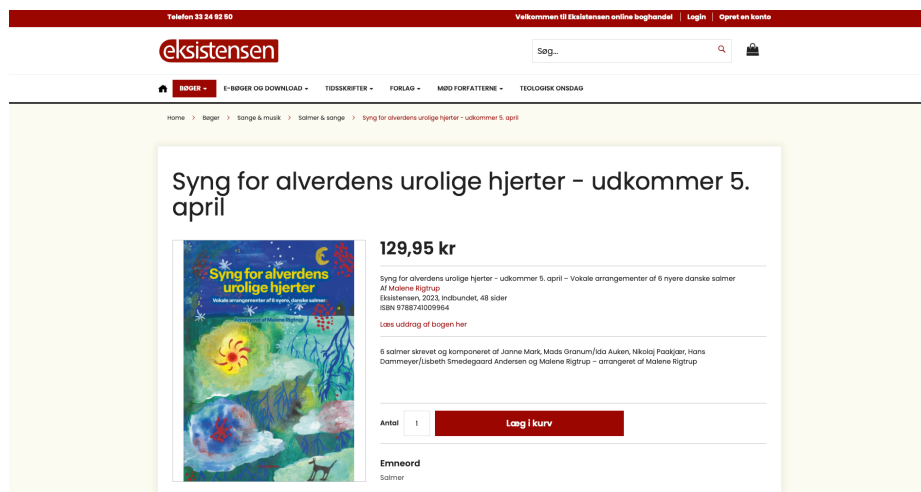
B.

Ah ah (ah)

Dokumentation

FOKU-projektet *Udvikling af vokale arrangementer af nyere, danske salmer* er først og fremmest dokumenteret i form af nodegivelsen *Syng for alverdens urolige hjerter* på forlaget Eksistensen (april 2023).

Se her: <https://www.eksistensen.dk/boger/syng-for-alverdens-urolige-hjerter.html>

The screenshot shows the product page for the book "Syng for alverdens urolige hjerter" on the Eksistensen website. The page features a red header with the phone number "Telefon 33 24 92 50" and the text "Velkommen til Eksistensen online boghandel | Login | Opret en konto". The Eksistensen logo is prominently displayed. Below the logo is a search bar and a navigation menu with categories like "BØGER", "E-BØGER OG DOWNLOAD", "TIDSSKRIFTER", "FORLAG", "MØD FORFATTERNE", and "TIOLOGISK ONSDAG". The main content area has a breadcrumb trail: "Home > Bøger > Sange & musik > Salmer & sange > Syng for alverdens urolige hjerter - udkommer 5. april". The book cover is shown on the left, and the right side contains the title "Syng for alverdens urolige hjerter - udkommer 5. april", the price "129,95 kr", and a description: "Syng for alverdens urolige hjerter - udkommer 5. april - Vokale arrangementer af 6 nyere danske salmer af Malene Rigtrup. Eksistensen, 2023. Indbundet, 48 sider. ISBN 978874009864. Læs uddrag af bogen her". Below the description is a quantity selector set to "1" and a red "Læg i kurv" button. At the bottom, it says "Emneord: Salmer".

Yderligere dokumentation for projektet er denne rapport samt optagelser/video af de omtalte to foredrag samt samtale/sparring med Anne Ogdgård Eyermann og Marianne Søgaard i efteråret 2021. Disse optagelser er dog kun til internt brug til min egen dokumentation. Ydermere er det min hensigt at inddrage erfaringer og ikke mindst vokal-arrangementerne fra projektet i min undervisning i korledelse, arrangement og komposition på DJM. Direkte affødt af dette FOKU-projekt blev jeg endvidere inviteret til *Salme-netværksdage på Silkeborg Højskole* i marts 2023 sammen med en række fremtrædende danske præster, organister, salmekomponister og salmedigtere, hvor jeg havde mulighed for at dele mine erfaringer med projektet og ikke mindst udbrede kendskabet til nodebogen. Jeg komponerede i disse dage tre nye salmer og har indledt en række nye samarbejder med andre salmedigtere, både som komponist og som arrangør.

Konklusion og perspektiver

Samarbejdspartnere

Det har været en udfordring at afgrænse dette FOKU-projekt, særligt p.g.a. reduktion af det ønskede timetal, men projektet har alligevel affødt en række konkrete tiltag såvel internt på DJM som eksternt. Undervisere på DJM har sammen med eksterne fagpersoner afholdt foredrag, der var åbne for såvel interne studerende og undervisere på DJM som eksterne fagpersoner. Disse møder på tværs af musikkultur og traditioner har været yderst interessante og dannet et solidt grundlag for projektets retning. Kombineret med sparring/samtalen med Anne Odgård Eyermann og Marianne Søgaard har de givet et fint overblik og forståelse af salmetraditionen i Danmark både kulturelt og historisk. Jeg kunne dog have ønsket mig, at min research af specielt den historiske del kunne have været endnu mere grundig, men som sagt har jeg her været nødt til at prioritere.

Udgivelsen *Syng for alverdens urolige hjerter*

Jeg har arrangeret for kor og vokalgrupper i de sidste 25 år for vokalgrupper og kor i både ind- og udland (bl.a. for *Rajaton*, *Vocal Line*) og udgivet en lang række arrangementer indenfor hvad man kan kalde "rytmisk kor". Jeg har altid insisteret på min egen "lyd" og arrangeret musik, som jeg kunne høre mig selv i og har ofte haft svært ved at finde mig til rette som "rytmisk kor-arrangør" i stilen pop/rock/jazz, som man oftest arbejder med. For nogle år siden indledte jeg et samarbejde med Janne Mark, hvor jeg arrangerede flere af hendes salmer, og dette blev starten til en ny interesse som arrangør - at finde et udtryk, der hverken kan kaldes rytmisk eller klassisk. Jeg har med nodeudgivelsen *Syng for alverdens urolige hjerter* og kombinationen af rytmiske og klassiske salmer fundet et nyt ståsted som vokal-arrangør, hvor jeg føler mig meget "hjemme".

Til det omtalte foredrag *Salmetraditionen i Danmark i et historisk perspektiv* blev der fra en tilhører stillet spørgsmålet: "Kan det ikke blive for neutralt? Bliver det ikke ligegyldigt, når man forsøger at sætte sig imellem to stole?" Efter at have færdiggjort de 12 arrangementer vil jeg påstå, at det ikke bliver et ligegyldigt udtryk. Som eksemplerne i denne rapport har vist, så er det netop i kombinationen af virkemidler fra både den rytmiske og klassiske lejr, der sammen skaber et særligt udtryk. Det er så op til den enkelte korleder og sangere at *fortolke* arrangementerne, og som jeg skriver i forordet til nodeudgivelsen (s.9), så kan det tolkes i den æstetiske retning, som korlederen ønsker. Arrangementernes neutralitet giver plads til, at det ikke bliver "et klassisk kor fortolker en rytmisk sats" eller "et rytmisk kor fortolker en klassisk sats", som ellers er en almindelig præmis, der giver anledning til opdelte genregrænser og ikke mindst også fordomme. Jeg er naturligvis glad for, at det meget anerkendte forlag *Eksistensen* også kunne se formålet med projektet og gerne ville udgive det. Det er glædeligt, at nodebogen nu rent faktisk bliver udbredt til kirkemusikere og korledere i hele Danmark og forhåbentligt vil være med til at give et andet perspektiv på salmerne.

Udvikling af projektet fremover

Som før nævnt havde jeg i min oprindelige ansøgning til FOKU-projektet ønsket at lave en workshop på DJM med fokus på udførelse af arrangementerne, fortolkning og klangdannelse. Denne del blev som sagt skåret fra p.g.a. reduktion i timetallet ift. min ansøgning, men det er mit ønske, at jeg i fremtiden kan videreudvikle dette FOKU-projekt ved at ansøge om et pædagogisk udviklingsprojekt, hvor fokus skal være på indstudering og selve udførelsen af arrangementerne. Det kunne tage form som en fælles workshop for f.eks. organiststuderende, AM'ere, kirkemusikstuderende etc. Man kunne evt. også afholde et kursus for organister og korledere udefra. En anden mulighed kunne være et kunstnerisk udviklingsprojekt, hvor de 12 arrangementer fra nodebogen indspilles. Dog skal det tilføjes, at jeg i en fællestime med alle AM-studerende, har præsenteret projektet samt indstuderet en af satsene.

Dette kunstneriske FOKU-projekt *Udvikling af nyere, danske salmer* er nu færdiggjort og samtidig åbner det mange nye muligheder for mig som vokal-arrangør og komponist i helt nye sammenhænge udenfor den gængse rytmiske korverden. Jeg håber, at dette projekt vil være med til at bygge bro imellem de klassiske og rytmiske salmer og samtidig sætte generelt fokus på, hvordan vi kan forene de to ofte adskilte genrer klassisk og rytmisk kormusik - både indenfor og udenfor kirkene.

Litteraturliste

Litteratur og noder:

100 salmer. 2016 (1.udg.). Eksistensen. Frederiksberg C.

Andersen, Lisbeth Smedegaard og Birgitte Agerskov Buur. 2020. *Til årets tider. Almanak*. Eksistensen. Frederiksberg C.

Balslev-Clausen, Peter og Hans Raun Iversen. 2014. *Salmesang - grundbog i hymnologi*. Det Kgl. Vajsenhus' Forlag. København K.

Den danske salmebog. 2002. Det Kgl.Vajsenhus' Forlag. København K.

Granum, Mads. 2021. *Stille eksplosioner*. MADSGRANUMMUSIC. Valby.

Højskolesangbogen. 2020 (19.udg.). Forlaget Højskolerne. København K.

Kirkesangbogen. 2017. *Kirkesangbogen*. Det Kgl. Vajsenhus' Forlag. København K.

Korsatser fra Kirkesangbogen (hæfte 1-4). 2021. Forlaget Mixtur. Esbjerg.

Mark, Janne. 2018. *Pilgrim*. Eksistensen. Eksistensen. Frederiksberg C.

Mark, Janne. 2022. *Kontinent*. Eksistensen. Frederiksberg C.

Mark, Janne og Esben Eyermann. 2011. *Gi' musikken videre*. Unitas Forlag. Frederiksberg.

Søgaard, Marianne. 2022. *Vi kommer til dit hus*. Dansk Sang. Torrig L.

Artikler:

Eyermann, Anne Odgård og Jacob Bech Joensen. 2022. *Opbrud i salmeskatten*.
<https://www.kfpt.dk/pub/eycl773a/release/1>

Eyermann, Anne Odgaard og Jacob Bech Joensen. 2022. *Opbrud og nybrud - del 2*.
<https://www.kfpt.dk/pub/aon6dx6i/release/1?readingCollection=39088f74>

Eyermann, Anne Odgård og Marianne Søgaard. 2022. *Nye sange kan udvide trosrummet*.
<https://www.kfpt.dk/pub/13gp6tj7/release/1>

Lindgren, Erling. 2006. *Kirkemusikken skal vælge den folkelige vej*.
<https://www.kristendom.dk/kirker-med-appel/kirkemusikken-skal-vaelge-den-folkelige-vej>

Marstal, Henrik. 2022. *Kirkesangbogen har bidraget til en mere åben forståelse af salmebegrebet*.
<https://www.kfpt.dk/pub/hcm6za16/release/1>

Nygaard, Else Marie. 2013. *Den danske salmetradition er i frit fald*. Kristeligt Dagblad.
<https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/den-danske-salmetradition-er-i-frit-fald>

Skovsted, Morten. 2022. *Faglige og folkelige salmekvaliteter*.
<https://www.kfpt.dk/pub/84r5k07i/release/1?readingCollection=39088f74>

Thue, Mette. 2021. *Sange om tro, klima og skilsmisse*.
<https://videncenterforsang.dk/anne-odgaard-om-19-udg-del-2-sange-om-tro-klima-og-skilsmisse/>

Forskningsartikler:

Baunvig, Katrine Frøkjær. 2021. *Fra velsignelse til velvære: Fællessang som transcendentsteknologi*
<https://www.kfpt.dk/pub/krit-163-kathrine-frokjaer-baunvig/release/2>

Web-sider:

www.salmer.dk

www.syngnyt.dk

www.videnscenterforsang.dk

www.kfpt.dk

www.højskolesangbogen.dk

www.kristendom.dk

www.salmedatabasen.dk

www.korliv.dk

